

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/68/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5022200185
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viola Takáčová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:5022200185.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: M. X., narodená XX. V. XXXX, bytom v L., T. Č.. XXX, právne zast.: JUDr. Kvetoslavou Kolínovou, advokátkou a konateľkou Advokátska kancelária JUDr. Kvetoslava Kolínová, s.r.o., so sídlom v Žiline, Kálov č. 1, IČO: 47 240 997, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 31. januára 2022, Číslo: XXX XXX XXXX X, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 23. novembra 2022, č.k. 14Sa/20/2022-96, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 23. novembra 2022, č.k. 14Sa/20/2022-96 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej z 31. januára 2022, Číslo: XXX XXX XXXX X z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalobkyňa m á n á r o k na náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde voči žalovanej v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

I.

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 23. novembra 2022, č.k. 14Sa/20/2022-96 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 31. januára 2022, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 23. mája 2016, Číslo: XXX XXX XXXX X-II. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. uložil žalobkyňi povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok za dobu od 06. februára 2016 do 05. apríla 2016 v celkovej sume 281,20 eur do tridsiatich (30) dní od doručenia predmetného rozhodnutia.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej preskúmal v intenciách § 227 ods. 2 písm. a/, § 227 ods. 3, § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z., § 49 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby.

3. Krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru o zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej ako aj prvostupňového správneho orgánu, keď žalobkyni v súlade s § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. bola uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok z titulu, že žalobkyňa si riadne nespĺnila oznamovaciu povinnosť plynúcu z § 227 ods. 3 veta druhá zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého príjemca dávky je povinný do ôsmich dní oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu. Konkrétne žalobkyňa v zákonom stanovenej lehote neoznámila ukončenie štúdia jej syna na strednej škole. Príslušná lehota uplynula dňa 08. februára 2016, avšak potvrdenie o ukončení štúdia bolo oznámené pobočke žalovanej až dňa 10. februára 2016. Skoršie splnenie oznamovacej povinnosti žalobkyňa nepreukázala. Výšku preplatku na sirotskom dôchodku (281,20 eur) považoval za správne vyčíslenú a k tomu prislúchajúce obdobie (od 06. februára 2016 do 05. apríla 2016) za správne ustálené. Stotožnil sa tiež s dátumom, od ktorého bol sirotsky dôchodok odňatý a jeho výplata zastavená (od 06. apríla 2016). Poukaz žalobkyne na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. decembra 2019, sp. zn. 9Sk/8/2018 týkajúci sa totožných účastníkov konania, avšak uloženia povinnosti žalobkyni vrátiť neprávom vyplatenú sumu na vdovskom dôchodku, vyhodnotil krajský súd za neopodstatnený, keďže išlo o odlišnú právnu situáciu, keď v predmetnej veci bolo rozhodnuté o povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dávku na sirotskom dôchodku podľa § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z.

4. Žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

II.

5. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

6. Namietala, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP) a tiež, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

7. Konkrétne uvádzala, že si oznamovaciu povinnosť plynúcu z § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. splnila, keď dňa 05. februára 2016 sa dostavila osobne na pobočku žalovanej a priniesla potvrdenie o ukončení štúdia jej syna. Poukázala na to, že nemá žiadnu možnosť ovplyvniť postup žalovanej, kedy opatrí príslušné potvrdenie pečiatkou s dátumom o jeho doručení. Žalobkyni zo zákona č. 461/2003 Z. z. tiež nevyplývalo, aby si takéto potvrdenie nechala potvrdiť, prípadne si vyžiadala potvrdenie o tom, že toto oznámenie o ukončení štúdia jej syna uskutočnila. Tiež zdôraznila, že v spise sa nenachádza žiaden dôkaz o tom, že by žalobkyňa bola poučená o tom, že je povinná oznámiť rozhodujúcu skutočnosť pre vyplácanie predmetnej dávky žalovanej; takéto poučenie jej nebolo nikdy oznámené.

8. V ďalšej časti kasačnej sťažnosti žalobkyňa poukázala na vec vedenú na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 9Sk/8/2018, v ktorom súd riešil otázku zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej ohľadom žalobkyni uloženej povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dávku - vdovský dôchodok na základe totožných dôvodov, ktoré sú uvedené v tu prejednávanvej veci. Uloženie povinnosti žalobkyni teda rovnako ako v tu prejednávanvej veci spočívalo v tom, že žalobkyňa v lehote podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. neoznámila ukončenie štúdia svojho syna, respektíve túto skutočnosť oznámila oneskorene, t.j. 10. februára 2016, pričom lehota podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. uplynula dňa 08. februára 2016. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 9Sk/8/2018 zmenil rozsudok krajského súdu a zrušil vec žalovanej. Za takto preukázaného stavu mala žalobkyňa za to, že krajský súd v skutkovo totožnej veci rozhodol inak, pričom dôvod takéhoto odklonu riadne a presvedčivo neodôvodnil.

9. Navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu postupom podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie.

III.

10. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobkyne vyjadrila podaním z 10. februára 2023 s tým, že krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého vec náležite právne posúdil, dostatočne sa

vysporiadal so všetkými námietkami a argumentami žalobkyne a rozhodnutie dostatočne odôvodnil. K poukazu žalobkyne na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sk/8/2018 uviedla, že sa jednalo o odlišnú právnu situáciu. V predmetnej veci totiž žalovaná nevychádzala pri rozhodovaní z § 236 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z., ale podľa iného zákonného ustanovenia, a to § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z.

11. Navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

IV.

12. Žalobkyňa sa k vyjadreniu žalovanej vyjadrila podaním z 24. marca 2023 uvádzajúc, že rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sk/8/2018 je plne aplikovateľný na prejednávanú vec. V správnom konaní vo veci uloženia povinnosti vrátiť vdovský dôchodok žalovaná rozhodla podľa § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. a nie podľa § 236 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z., ako uvádza žalovaná. Zotrvála na dôvodoch kasačnej sťažnosti.

V.

13. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

14. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

15. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

16. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

17. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

18. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

19. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 31. januára 2022, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 23. mája 2016, Číslo: XXX XXX XXXX X-II. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. uložil žalobkyňi povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok za dobu od 06. februára 2016 do 05. apríla 2016 v celkovej sume 281,20 eur do tridsiatich (30) dní od doručenia predmetného rozhodnutia.

20. Podľa § 49 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., na sirotsky dôchodok má nárok nezaopatrené dieťa, ak zomrel rodič (osvojiteľ) dieťaťa alebo občan, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, pokiaľ bolo dieťa v čase jeho smrti naňho prevažne odkázané výživou, ktorú zo závažných príčin nemohli zabezpečiť jeho rodičia.

21. Podľa § 49 ods. 2 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb., za nezaopatrené dieťa sa na účely tohto zákona považuje dieťa vo veku do skončenia povinnej školskej dochádzky 7f) a po jej skončení najdlhšie do dovŕšenia 25 rokov veku, ak a/ sa sústavne pripravuje na budúce povolanie; 7g)

22. Podľa § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z., príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak je vyššia ako 5 eur a nesplnil povinnosť uloženú týmto zákonom.

23. Podľa § 227 ods. 3 veta druhá zákona č. 461/2003 Z. z., príjemca dávky je povinný do ôsmich dní oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu.

24. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho ako aj pripojeného dávkového spisu mal preukázané, že - žalobkyni bol rozhodnutím zo 16. októbra 1997 priznaný vdovský a sirotsky dôchodok od 08. augusta 1997 v sume 3.728,-Sk

[výplata dôchodku v zmysle rozhodnutia bola realizovaná vždy k 6. dňu v mesiaci]

- dňa 03. februára 2016 príslušná stredná odborná škola vydala potvrdenie o ukončení štúdia syna žalobkyne ku dňu 31. januára 2016

- dňa 01. marca 2016 prvostupňový správny orgán rozhodol o odňatí sirotského dôchodku a zastavení jeho výplaty od 06. apríla 2016

[dôvod vydania rozhodnutia spočíval v tom, že syn žalobkyne prestal spĺňať podmienku nezaopatreného dieťaťa podľa § 49 zákona č. 100/1988 Zb. z dôvodu ukončenia štúdia na strednej odbornej škole dňa 31. januára 2016]

- následne prvostupňový správny orgán rozhodnutím II. z 23. mája 2016 podľa § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. uložil žalobkyni povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok v celkovej sume 281,20 eur, ktorý sa vyplácal v dobe od 06. februára 2016 do 05. apríla 2016, a to do 30 dní od doručenia tohto rozhodnutia

- žalovaná na odvolanie žalobkyne tu preskúmaným rozhodnutím z 31. januára 2022 zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobkyne a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie II. z 23. mája 2016.

25. Najvyšší správny súd uvádza, že zákonodarca zveril do právomoci žalovanej ako verejnoprávnej inštitúcii zriadenej na výkon sociálneho poistenia (§ 120 zákona č. 461/2003 Z. z.) rozhodovať v prvom stupni o povinnosti poberateľa dávky vrátiť dôchodkovú dávku alebo jej časť, alebo úrazovú rentu, alebo pozostalostnú úrazovú rentu, alebo ich časť vyplatené neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrili (§ 179 ods. 1 písm. a/ bod 2. zákona č. 461/2003 Z. z.). Zákonodarca povinnosť vrátiť dávku, alebo jej časť konkrétne upravuje v § 236 ods. 1 s tým, že za týmto účelom stanovuje tri samostatné skutkové podstaty, a teda príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak je vyššia ako 5 eur a

i. nesplnil povinnosť uloženú týmto zákonom,

ii. prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo

iii. vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila. V zmysle právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z. sociálna poisťovňa, ústredie je orgán verejnoprávnej inštitúcie na úseku sociálneho poistenia a je v jej kompetencii rozhodovať, či sú splnené podmienky na vydanie rozhodnutia o povinnosti príjemcu vrátiť dávku alebo jej časť, ktorá mu bola vyplatená neprávom alebo mu bola poskytnutá vo vyššej sume, ktorá mu patrila. Za tým účelom je jej povinnosťou si zaobstarať dostatok skutkových poznatkov preukazujúcich, že príjemca bol poberateľom dávky, ktorá mu v zmysle právnej úpravy tohto zákona nepatrila. Preukázanie neprávom vyplácanej dávky alebo jej časti jej príjemcovi, zatažuje sociálnu poisťovňu.

26. Žalobkyni bol rozhodnutím zo 16. októbra 1997 priznaný vdovský a sirotsky dôchodok, teda v právnom režime zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého na sirotsky dôchodok má nárok nezaopatrené dieťa, ak zomrel rodič (osvojiteľ) dieťaťa alebo občan, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, pokiaľ bolo dieťa v čase jeho smrti naňho prevažne odkázané výživou, ktorú zo závažných príčin nemohli zabezpečiť jeho rodičia (§ 49 ods. 1). Zároveň predmetný zákon za nezaopatrené dieťa považuje dieťa vo veku do skončenia povinnej školskej dochádzky a po jej skončení najdlhšie do dovŕšenia 25 rokov veku, ak sa sústavne pripravuje na budúce povolanie (§ 49 ods. 2

písm. a/), kam možno zaradiť aj štúdium na strednej škole podľa § 5 zákona č. 193/1994 Z. z. o prídavkoch na deti a o príplatku k prídavkom na deti. Žalovaná po tom, čo na základe oznámenia zo strany žalobkyne z 10. februára 2016 zistila, že syn žalobkyne ukončil k 31. januáru 2016 štúdium na strednej odbornej škole, rozhodla o odňatí dávky - sirotského dôchodku a zastavení jeho výplaty od 06. apríla 2016, nakoľko prestal spĺňať zásadnú podmienku trvania nároku na uvedenú dávku, t.j. stratil status nezaopatreného dieťaťa. Z obsahu dávkového spisu nevyplýva, že by žalobkyňa predmetné rozhodnutie napadla riadnym opravným prostriedkom. Nadväzne na to, žalovaná vydala tu preskúmané rozhodnutie, ktorým (v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím) uložila žalobkyni podľa § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotský dôchodok. Podľa žalovanej teda žalobkyňa nesplnila povinnosť uloženú týmto zákonom, keď v zákonom stanovenej lehote osem dní plynúcej z vyššie citovaného § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. žalovanej neoznámila cit.: „ (...) zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu“, a konkrétne vo vzťahu k tu prejednávanej veci neoznámila ukončenie štúdia svojho syna v zákonom stanovenej osem-dňovej lehote, ktorá podľa žalovanej uplynula dňa 08. februára 2016 s tým, že žalobkyňa túto rozhodujúcu skutočnosť oznámila až 10. februára 2016, t.j. oneskorene.

27. V tomto smere najvyšší správny súd uvádza, že zákon č. 461/2003 Z. z. (a tiež pred ním zákon č. 100/1988 Zb.) povinnosti v rámci systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) nielen ukladá, ale ich dodržiavanie aj primerane vynucuje, ak určitý subjekt svoje povinnosti riadne neplní alebo ich porušuje. Prijemca dávky je povinný podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. do ôsmich dní oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu. Ak príjemca dávky nesplnil povinnosť uloženú týmto zákonom, prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo v poskytovanej výške; to platí najmä vtedy, keď nesplnil ohlasovaciu povinnosť, dávku vylákal alebo zamlčal niektorú rozhodnú skutočnosť (§ 236 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.). Preukázané porušenie povinnosti príjemcom dávky (oprávnenou osobou), má u tohto subjektu za následok vznik zodpovednosti spočívajúcej v povinnosti vrátiť dávku alebo jej časť. Podľa názoru súdu, pokiaľ žalovaná kládla žalobkyni za vinu, že táto nesplnením povinnosti uloženej týmto zákonom spôsobila, že sa jej vyplatila dávka, alebo jej časť, ktorá jej nepatrila, bola povinná preukázať príčinnú súvislosť medzi porušením povinnosti a vyplatením dávky (jej časti), ktorú neskôr žalovaná žiadala vrátiť. Inak povedané, ustanovenie § 236 ods. 1 písm. a/ menovaného zákona má zásadnú relevanciu iba vtedy, pokiaľ výlučne porušením povinnosti plynúcej zo zákona, teda v tomto prípade včasným neoznámením podstatnej skutočnosti, žalobkyňa dosiahla, že za mesiac február 2016 až apríl 2016 jej bola neprávom vyplatená suma 281,20 eur. Z obsahu súdneho ako aj z dávkového spisu mal súd v tomto rámci za nesporné preukázané, že žalobkyni sa sirotský dôchodok vyplácal pravidelne šiesteho (6) dňa v každom kalendárnom mesiaci vopred, tak ako to predpokladá § 116 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého dôchodkové dávky, úrazová renta a pozostalostná úrazová renta sa vyplácajú vopred v pravidelných mesačných lehotách. O rozhodujúcej skutočnosti, teda o zániku statusu nezaopatreného dieťaťa mala žalobkyňa vedomosť už dňa 31. januára 2016, z ktorého dôvodu potom osem dňová lehota plynúca z § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. uplynula 08. februára 2016 (posledný deň na oznámenie predmetnej skutočnosti). Žalobkyňa dňa 10. februára 2016 oznámila túto skutočnosť žalovanej. Žalovaná rozhodnutie o odňatí sirotského dôchodku a zastavení jeho výplaty vydala dňa 01. marca 2016; výplatu zastavila od 06. apríla 2016. S ohľadom na takto nesporné preukázané skutočnosti má najvyšší správny súd za to, že medzi porušením povinnosti a následným uložením povinnosti vrátiť sirotský dôchodok za obdobie február 2016 až apríl 2016 neexistuje jasná, vzájomná a výlučná korelácia, keďže za mesiac február bol sirotský dôchodok vyplatený dňa 06. februára 2016, a pokiaľ by si aj žalobkyňa splnila zákonnú povinnosť a v lehote ôsmich dní, t.j. do 08. februára 2016 by uvedenú zásadnú skutočnosť oznámila, nič by to nemenilo na tom, že sirotský dôchodok by jej bol za mesiac február vyplatený. Z uvedeného je zrejmé, že aj doručenie oznámenia o ukončení školskej dochádzky žalobkyňou v lehote, t.j. do 08. februára 2016 by nemalo vplyv na skutočnosť, že žalovaná naďalej vyplácala žalobkyni sirotský dôchodok za obdobie február až apríl 2016. To platí bez ohľadu na to, či by žalobkyňa túto rozhodujúcu skutočnosť oznámila v lehote, t.j. do 08. februára 2016, alebo po tejto lehote, t.j. dňa 10. februára 2016. Nie je potom zo strany žalovanej preukázané tvrdenie, že žalobkyňa neoznámením ukončenia štúdia do uplynutia osem dňovej lehoty (08. február 2016) spôsobila, že jej dávky za toto obdobie boli vyplatené neprávom.

28. Žalobkyňa na podporu svojich tvrdení odkázala tiež na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sk/8/2018, ktorý poukaz krajský súd ako aj žalovaná vyhodnotili ako neopodstatnený z dôvodu, že uvedený rozsudok má vychádzať z odlišnej právnej situácie. S uvedenými závermi sa najvyšší správny súd nestotožnil, keď vo veci vedenej pod sp. zn. 9Sk/8/2018 Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozsudok krajského súdu a napadnuté rozhodnutie žalovanej z 25. apríla 2017 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd ako nedôvodnú zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zrušenia rozhodnutia žalovanej, ktorým táto v celom rozsahu zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie z 23. mája 2016 vo veci uloženia povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú sumu na vdovskom dôchodku podľa § 236 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. Dôvod uloženia povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dávku spočíval v porušení § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., keď žalobkyňa v zákonom stanovenej lehote neoznámila zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich pre trvanie nároku na dávku, konkrétne teda žalobkyňa v lehote neoznámila ukončenie štúdia na strednej odbornej škole svojho syna. Z uvedeného je zrejmé, že tak z hľadiska právneho ako aj skutkového išlo o totožnú vec a pokiaľ krajský súd v tu prejednávanvej veci mal tendenciu sa od tohto záveru prijatého Najvyšším súdom Slovenskej republiky odkloniť, bolo jeho výslovnou povinnosťou takýto odklon jasne, riadne a presvedčivo odôvodniť a o to viac, ak sa jednalo o totožných účastníkov konania, zmenil sa len typ dávky (vdovský dôchodok / sirotsky dôchodok).

29. Pokiaľ žalobkyňa uvádzala, že dňa 05. februára 2016 sa osobne dostavila na pobočku žalovanej a zamestnankyni oznámila ukončenie štúdia svojho syna, najvyšší správny súd uvádza, že žalobkyňa túto skutočnosť nijakým spôsobom nepreukázala. Bolo v jej záujme, aby si napríklad nechala žalovanou potvrdiť prezenčnou pečiatkou druhú kópiu príslušného potvrdenia o ukončení štúdia na strednej škole a túto si následne uchovala, prípadne iným spôsobom konať tak, aby v budúcnosti vedela túto skutočnosť riadne, presvedčivo a objektívne preukázať. Pokiaľ tak neučinila, nemožno túto skutočnosť vykladať v neprospech žalovanej, ktorá na rozdiel od žalobkyne predložila relevantný dôkaz o tom, že príslušné potvrdenie bolo prevzaté dňa 10. februára 2016.

30. Vzhľadom na uvedené dôvody najvyšší správny súd využijúc pritom (aj vzhľadom na zásadu rýchlosti a hospodárnosti konania podľa § 5 ods. 7 SSP) zákonom danú možnosť zmeny rozhodnutia krajského súdu a rozsudok krajského súdu postupom podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej z 31. januára 2022, Číslo: XXX XXX XXXX X zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

31. O trovách konania rozhodol najvyšší správny súd podľa § 467 ods. 2 SSP v spojení s § 467 ods. 1, § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 SSP tak, že žalobkyne, ktorá v konaní dosiahla úspech, priznal nárok na náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

32. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.